

ROCKERE & BANDER

Kriminalitetsstrukturen i Danmark er stærkt præget af organiseret kriminalitet fra rocker- og bandemiljøer. I medierne debatteres livligt de bedste måder til at håndtere problemerne med rockerne og banderne. De seneste tal fra Rigspolitiet fortæller, at til og med 2014 havde personer fra de to subkulturer sammenlagt fået 29.921 domme, hvilket tilsammen gav 4387 års fængsel. I fængslerne håndteres rocker- og bandemedlemmerne i dag som "negativt stærke indsatte", og de sidder derfor på særafdelinger adskilt fra de andre fanger.

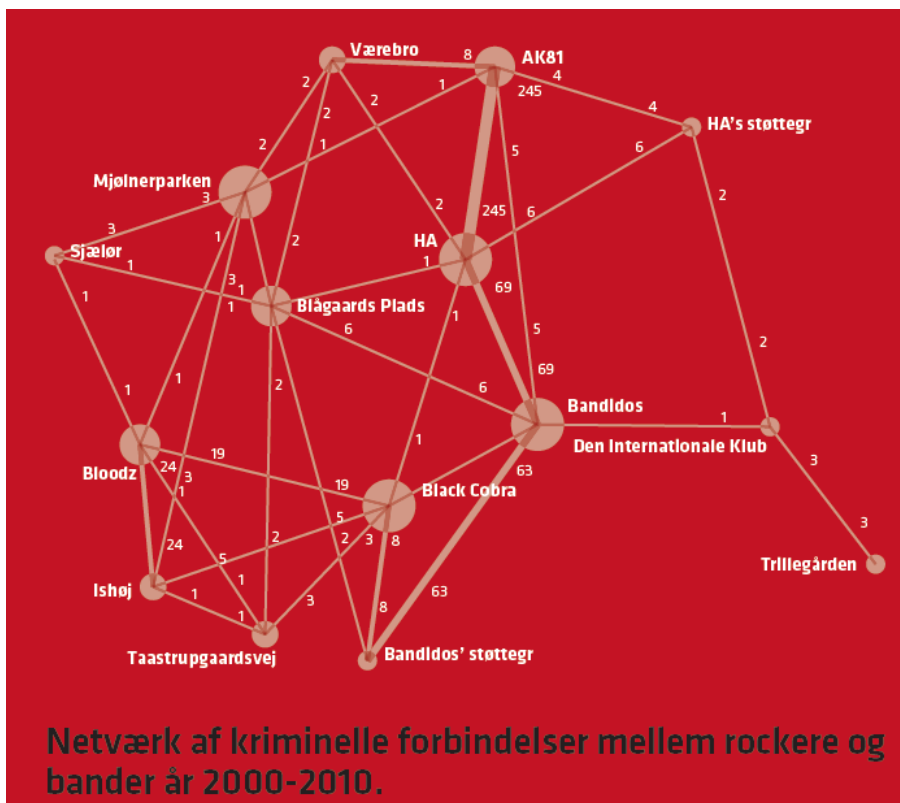
ROCKERE ≠ BANDER

Rockerklubber og bander er to forskellige fænomener, som ofte slås sammen i politiets efterforskningsarbejde. Det skyldes, at begge grupper er organiserede, og at det ofte er samme type kriminalitet, som er knyttet til de to grupperinger. Denne sammensmeltning af rockere og bander smitter af på mediedækningen, de offentlige debatter og de politiske beslutninger. Nogle forskere mener, at samlebetegnelsen kan være et problem, da det gør det sværere at finde gode forebyggende løsninger på de problemer, der er med kriminalitet i henholdsvis rockerklubberne og banderne. Baggrunden for de to grupper, og måden de er organiseret på, er nemlig forskellig og kræver, ifølge disse forskere, forskellige løsninger.

Kriminalitetsstrukturen omkring rockere og bander er:

"Alt for kompleks, alt for underbelyst og alt for omfattende til, at nogen enkeltperson eller en enkeltstående institutionel aktør kan være i stand til at påberåbe sig evnen til at favne, forstå eller blot have overblik over alle facetter."

Professor Michael Hviid Jacobsen, Skyggeland, 2012.

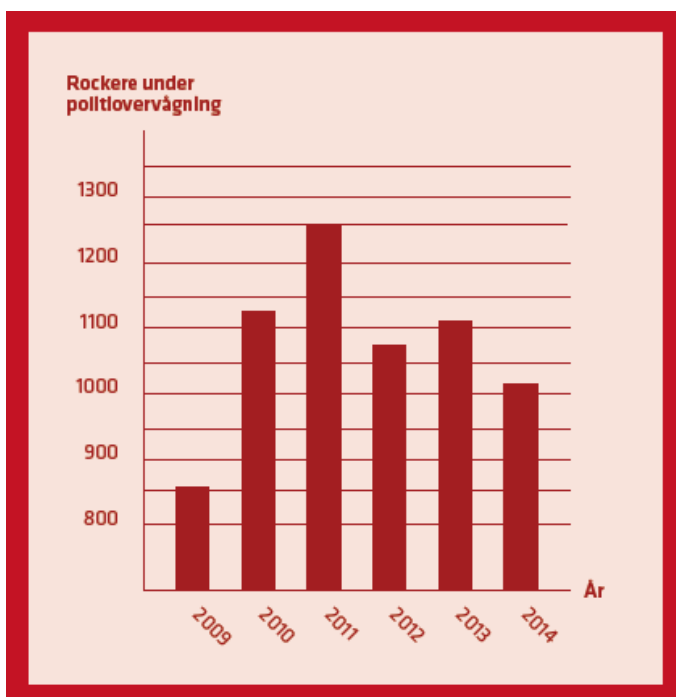
"Rockere, bander og risikofaktorer", Justitsministeriets forskningskontor, 2010.

HVEM ER ROCKERNE?

En rocker er et medlem af en motorcykelbande med tilknytning til organiseret kriminalitet, særligt handel med narkotika. Rockergrupper er organiseret omkring en hierarkisk struktur, klubhuse og en fast optagelsesprocedure. De enkelte grupper har som regel et navn og særlige kendetegn, f.eks. rygmærker. I 2013 var der registreret 117 rocker- og bandegrupperinger, hvoraf Hells Angels og Bandidos er de mest kendte klubber. Der findes ingen optegnelser af, hvor mange rockere der er i Danmark, men fra Rigspolitiets rapport "Rockere og Bander 2014" fremgår det, at politiet overvågede 1.010 personer med tilknytning til rockerklubber i 2014. Ifølge Det Kriminalpræventive Råd var det gennemsnitlige rockermedlem 28 år gammel og af dansk herkomst i 2013.

"Rockergrupperingerne udgør et helt særligt fællesskab. Et fællesskab, der giver den unge identitet og samtidig et tilhørsforhold. De unge mænd dyrker en maskulinitet, som udstråler en stor styrke – ofte støttet af en fysik, som virker overbevisende med store muskler, tatoveringer og ofte også våben."

Det Kriminalpræventive Råd, 2014.

Rigspolitiets årlige statusrapport "Rockere og bander", 2009-2014.

HVEM ER BANDERNE?

Bander er grupper af personer, der begår kriminalitet, men ikke alle kriminelle grupperinger kan betegnes som bander. Bandekriminalitet adskiller sig ved ofte at være grov og velorganiseret, og bander har ofte et navn og særlige kendetegn svarende til rockeres rygmærker. Bandemedlemmer er ofte personer fra indvandremiljøer. Det er svært at sige, hvor mange bandemedlemmer der er i Danmark, men i 2014 overvågede politiet 510 personer med tilknytning til bander ifølge Rigspolitiets rapport "Rockere og bander 2014".

"Det er afgørende, at samfundets indsats overfor banderne går på to ben – at retshåndhævelsen følges af omfattende forebyggende tiltag og hjælp til at forlade banderne."

Det Kriminalpræventive Råd, 2016.

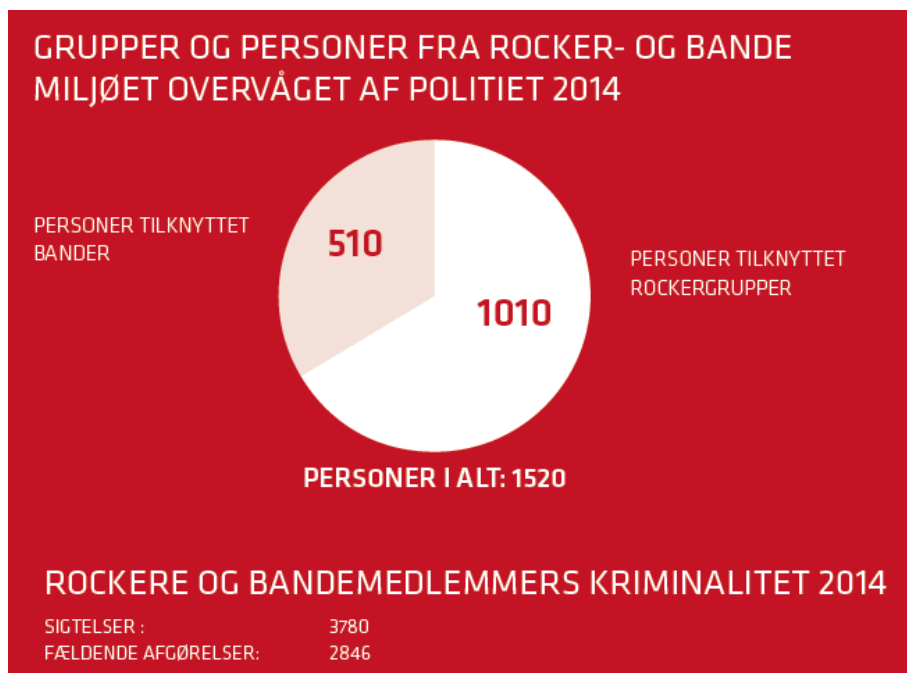
Kendetegn ved bandemedlemmers opvækstvilkår:

- I forhold til gennemsnitsdanskeren fødes bandemedlemmerne af yngre forældre, der har lavere uddannelse og lavere beskæftigelsesgrad og gennemsnitsindkomst
- Bandemedlemmernes forældre har haft markant mere kontakt med det psykiatriske system og er i langt højere grad end gennemsnitsforældre blevet dømt for lovovertrædelser
- Bandemedlemmerne har oftere oplevet, at en forælder er død inden de fyldte 15 år
- Bandemedlemmerne har oplevet flere brud i familien og har i langt højere grad end andre været anbragt uden for hjemmet eller modtaget andre forebyggende foranstaltninger efter Serviceloven.

Det Kriminalpræventive Råd, 2016.

HVOR MEGET FYLDER ROCKERE OG BANDER?

Rocker- og bandekriminalitet fylder meget både i mediebilledet, i lovgivningsarbejdet, i politiets arbejde og i fængslerne. Politiet overvåger rocker- og bandemiljøet og havde 1520 personer på listen over rockere og bandemedlemmer i 2014. Den samlede mængde domsfældelser for disse personer blev i løbet af året til 394 års fængsel. Antallet af rockere og bandemedlemmer har de sidste år været svingende. I perioden 2009-2014 har der været mellem 1305 og 1863 politiovervågede personer i rockerklubberne og banderne.

Tabellerne viser de personer og den kriminalitet, som myndighederne har kendskab til. Det faktiske omfang kan derfor være højere. "Rockere og bander 2014", Rigspolitiet.

AL CAPONE-MODELLEN

Al Capone-modellen er betegnelsen for en metode, hvor flere myndigheder samarbejder om at forhindre organiseret kriminalitet. Politiet, SKAT og kommunale myndigheder samarbejder om at undersøge bande- og rockermedlemmers økonomiske forhold. Det gælder både deres privatøkonomi og deres eventuelle virksomheder. Undersøgelserne kan føre til beslaglæggelse af værdier, som rockerne og bandemedlemmerne ikke kan redegøre for, eller til sigtelser for skatteunddragelse og socialt bedrageri. Formålet er at gøre det svære for banderne at bruge den profit, de har skabt på baggrund af kriminalitet, samt at stresser medlemmerne og gøre det mindre attraktivt at være i miljøet.

”Det er forbavsende, at folk på dagpenge kan eje en bil til 1,2 millioner kroner. Det peger på hash- og narkohandel.”

Operativ leder hos SKAT Lars Klamer, I: Magasinet Politi, 2009.

SKATS INDSATS 2014

”SKAT har over for Rigs politiet oplyst, at SKAT i 2014 har anvendt 20 årsværk til opgaven. SKAT har bidraget med 441 skattemæssige visiteringer, som har resulteret i 168 kontrolsager med samlede bruttoreguleringer på ca. 58 mio. kr., svarende til et nettoprovenu på ca. 41 mio. kr.”

”Rockere og bander 2014”, Rigs politiet.

HÅRDERE STRAFFE

Som konsekvens af voldsomme opgør mellem forskellige rocker- og bandegrupperinger i foråret 2013, vedtog Folketinget en ny rocker- og bandepakke i 2014. Det er pakkens formål at forebygge og bekæmpe rocker- og bandekriminalitet, bl.a. gennem hårdere straffe og skærpede regler om straffuldbyrdelse. I april 2015 fremlagde Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Konservative et forslag til en ny bandepakke ud fra ønsket om at skærpe straffene yderligere. Med denne pakke ville de borgerlige partier bl.a. afskaffe muligheden for prøveløsladelse og desuden indføre, at denne form for kriminalitet ikke blot kan føre til en fordobling af straffen, som det har været muligt siden bandepakken fra 2014, men at det altid skal føre til dobbelt straf.

”Bande- og rockermedlemmer hører til i fængslerne og ikke på gaderne. Og vi er nødt til at vise yngre potentielle medlemmer, at det miljø ikke er lig med 'bling-bling', det er lig med tremmer.”

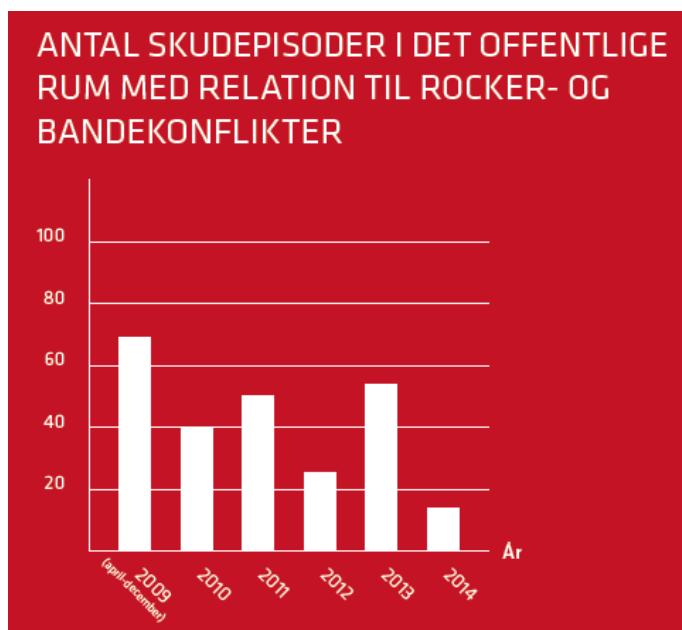
Gruppeformand for Liberal Alliance Simon Emil Ammitzbøll, Altinget, 2015.

”Danskernes holdning til forebyggelse af banderelateret kriminalitet”,
Det Kriminalpræventive Råd, 2014.

ROCKER- OG BANDEKRIGE

Rocker- og bandekrige er med jævne mellemrum blusset op i Danmark, siden første opgør fandt sted i 1977. Hells Angels har haft konflikter med først Bullshit og siden Bandidos. I 1984 blev Bullshits leder "Makrellen" skudt af "Jønke" fra Hells Angels i forbindelse med konflikterne, og i årene 1995-1997 førte "Den store Nordiske Rockerkrig" mellem Hells Angels og Bandidos til flere drab og drabsforsøg. Siden 2003 er konflikter mellem et større antal mindre grupperinger, inden for bandemiljøet, blusset op. Særligt i foråret 2013 udløste bandekonflikterne en række skudepisoder i hovedstadsområdet.

Årlig statusrapport "Rockere og bander", 2009-2014, Rigspolitiet.

I forbindelse med rockerkrigene var der i 1997 opsat en midlertidig politivagt ved Statsfængslet i Horsens.

NEGATIVT STÆRKE INDSATTE

Når rockere og bandemedlemmer skal afsone en fængselsstraf, bliver de kategoriseret som "negativt stærke indsatte", der udgør en risiko for ansatte og medfanger i fængslet. Derfor er de sektioneret på særafdelinger. Andre fanger kan også få betegnelsen som "negativt stærk indsat", hvis de f.eks. udviser truende adfærd. Når man afsoner som "negativt stærk indsat", gælder andre vilkår end for andre fanger. Sektioneringen kan have konsekvenser for kontakten til omverdenen og muligheden for at indgå i fællesskaber inde i fængslet, og man kan omgående overflyttes til andre fængsler uden at få oplyst hvorfor.

"Ved 'negativt stærke indsatte' forstås indsatte, som ved vold, trusler, økonomisk udnyttelse eller anden form for udnyttelse udgør en negativt styrende faktor i forhold til medindsatte eller på samme måde søger at få personalet til at foretage eller undlade handlinger.

Udtrykket anvendes navnlig (men ikke udelukkende) om grupper af indsatte, herunder rockere, deres støttegrupper og visse bandegrupperinger, som erfaringsmæssigt skaber sig en magtposition i fængslet, og som ved hjælp af gruppemedlemmer uden for fængslet kan udstrække deres magt til trusler og pres på de indsattes eller personalets familier mv. Konstatering af, at der er tale om en negativt stærk indsat, vil i overensstemmelse med forarbejderne til straffuldbyrdelsesloven kunne ske alene med henvisning til den indsattes blotte fremtræden kombineret med institutionens eller de medindsattes kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold og det forhold, at der er risiko for, at der af den pågældende gruppe vil blive begået overgreb mod f.eks. medindsatte."

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9491 af 12/10 2012.

DEN RETTE LØSNING?

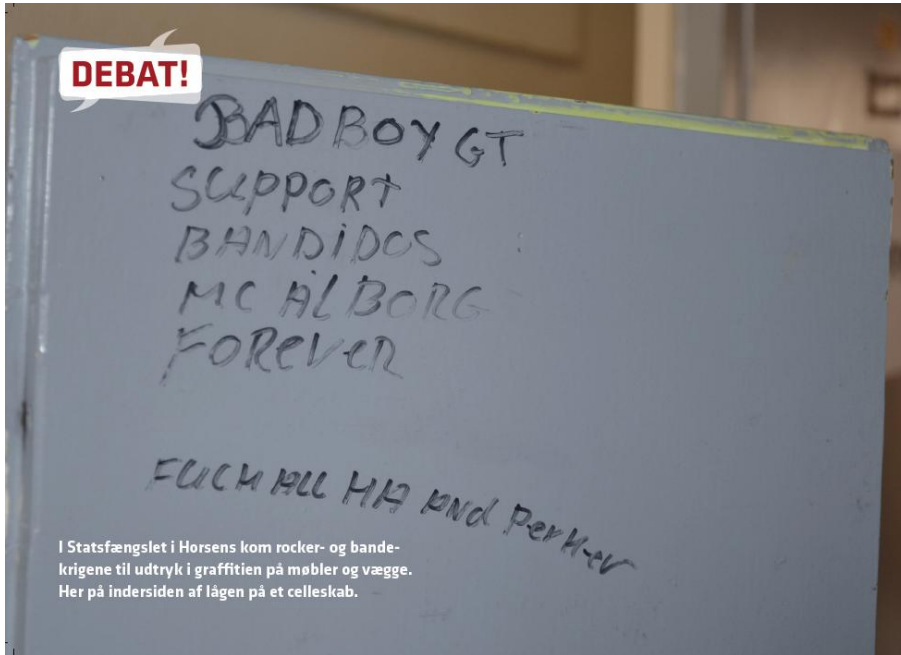
Der er ikke et enkelt svar på, hvordan problemerne med rockere og bander i fængslerne skal løses. I dag bliver medlemmerne sektioneret, men alligevel havner nogle på almindelige fællesskabsafdelinger, fordi de kun har en løs relation til en rockerklub eller bande. Omvendt sidder der også fanger på særafdelingerne, der ikke er fast tilknyttet en rockerklub eller bande. Sektioneringen er med til at styrke fangernes tilknytning til rocker- og bandemiljøet, mens medlemmerne, der ender på de almindelige fællesskabsafdelinger, ofte er meget dominerende.

"Nogle af de rocker- og bandemedlemmer jeg har talt med, fortalte, at de ude i den virkelige verden kom i rockerklubben to timer om ugen. Nu følte de, at de var i klubben 24 timer i døgnet. Spørgsmålet er, om det ikke bare forstærker normerne."

Sociolog Linda Kjær Minke, I: bladet Fængselsfunktionæren, 2014.

"Bandemedlemmerne giver mere uro på gangene. De sætter sig på den ulovlige handel og presser de svage indsatte – for eksempel indsmugling. Og de hverver nye medlemmer."

Fængselsforbundets lokalformand ved Statsfængslet i Jyderup Nina Odgaard, I: bladet Fængselsfunktionæren, 2014.

FORTYNDING OG SEKTIONERING

Fængslerne benytter sig af sektionering og fortynding for at bekæmpe problemer med stærke fanger som rockere og bandemedlemmer. Sektionering betyder, at f.eks. HA'ere isoleres i en afdeling for sig selv. Fortynding betyder omvendt, at medlemmer fra en gruppe splittes op og fordeles på forskellige afdelinger. I 1999 blev rockerne sektioneret, og i 2005 vedtog regeringen, at samme model skulle gennemføres for bandemedlemmer. Fængselsledelsen havde anbefalet fortynding, men daværende justitsminister Lene Espersen gik imod anbefalingen og lovfæstede, at bandemedlemmer skulle sektioneres ligesom rockerne. Indsatsen i 2005 var rettet mod kriminelle indvandrere med tilknytning til bander som f.eks. Black Cobra.

”Den hårde kerne, som ikke vil følge spillereglerne, skal forhindres i at påvirke de andre negativt, og skal anbringes under forhold, der gør det muligt for personalet at styre dem. Det gælder for indvandrerne som for rockerne, at det er de ansatte og ikke de indsatte, der bestemmer i fængslerne.”

Daværende justitsminister Lene Espersen, 2005.

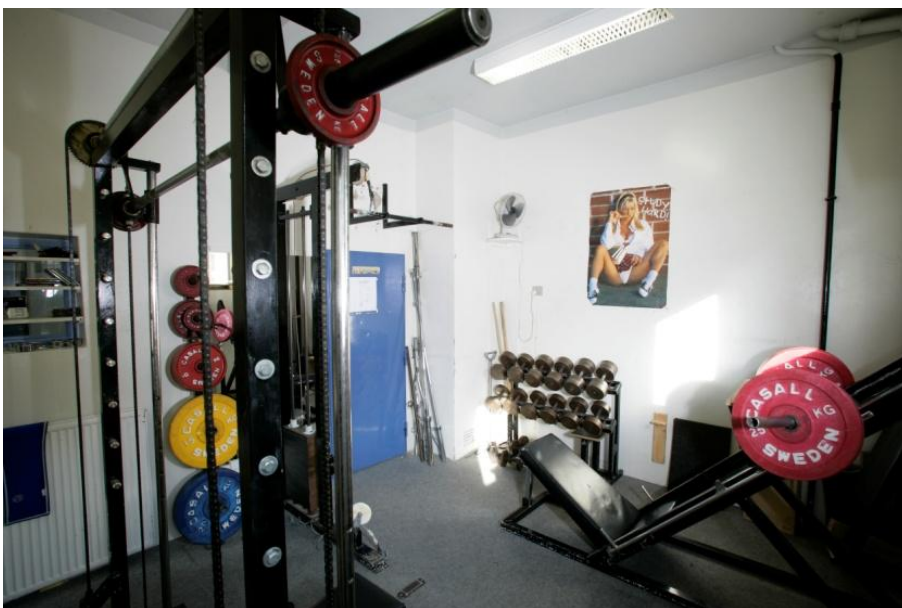
Afdeling 4. vest blev i 1999 til en særafdeling for negativt stærkt styrende indsatte, hvor fanger med tilknytning til Hells Angels blev sektioneret.

ET FÆNGSEL I FÆNGSLET

Afdeling 4. vest på fængslet i Horsens blev oprettet i 1999 som særafdeling for såkaldt ”negativt stærkt styrende indsatte”, dvs. stærke fanger, som man vurderede ville styre andre fanger. Det var fanger med tilknytning til Hells Angels, som sad her på afdeling 4. vest i Horsens. Fanger med tilknytning til Bandidos kom til at sidde i Nyborg, hvor de også i dag placeres. Afdeling 4. vest i Horsens fungerede som et fængsel inde i fængslet med særskilt kondirum, skolestue, arbejdsrum, køkken og besøgsrum. I starten var særafdelingerne i de danske fængsler forbeholdt rockere, men nu er der også afdelinger til bandemedlemmer og andre stærke fanger.

”Når man fjerner en negativt stærk styrende person, så tager den næststærke på afdelingen typisk styringen.”

Daglig leder i Nyborg Statsfængsel Lars Rohmann, I: Nyt fra Kriminalforsorgen, 2008.

På 4. vest havde fangerne et kondirum på cellegangen, så de ikke skulle bruge det fælles kondirum i kælderen.

SEKTIONERING I STATSFÆNGSEL ØSTJYLLAND

Da det nye Statsfængslet Østjylland (nu Enner Mark Fængsel) åbnede i 2006, blev der indrettet en afdeling for fanger med tilknytning til Hells Angels. Afdelingen overtog altså den funktion, som 4. vest havde i Statsfængslet i Horsens, da det lukkede. I begyndelsen var kun rockere sektioneret i Statsfængslet Østjylland, men fra 2013 sektionerede man også bandemedlemmer i fængslet. Hver bande kom til at sidde i en enhed for sig. Hvis der kun var få medlemmer fra en bestemt bande, kunne det være nødvendigt at sektionere dem sammen med en anden bande.

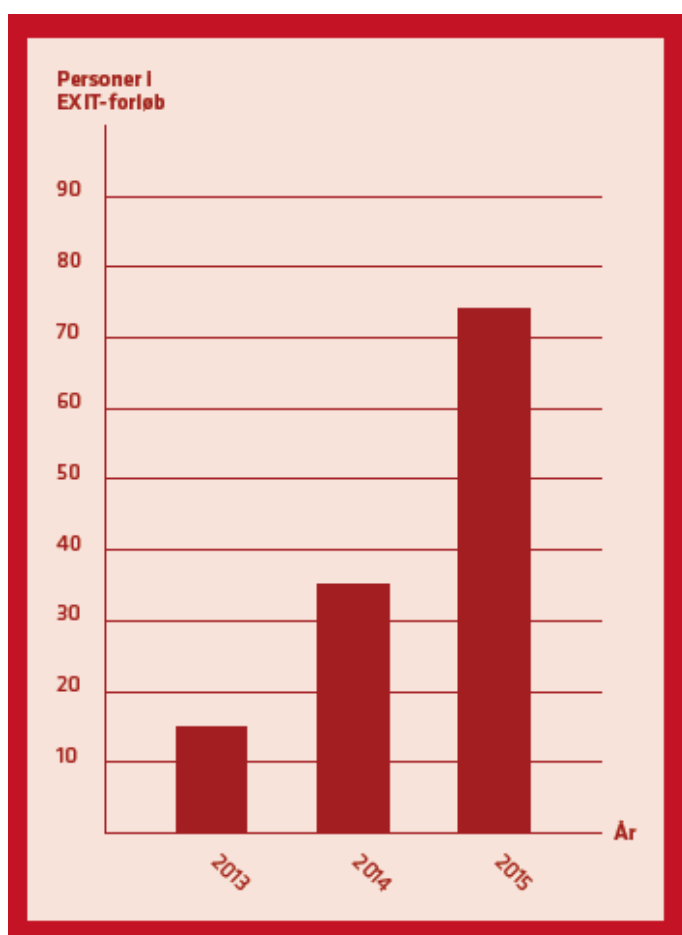
Statsfængsel Østjylland huser fem afdelinger, der ligger i hvert sit bygningskompleks.

EXIT

Det kan være svært at ændre sit liv, når man har været tilknyttet en bande eller rockergruppering. Frygt for repressalier eller mangel på muligheder kan fastholde medlemmer i miljøet på trods af et ønske om at bryde ud. Exitprogrammerne startede op i 2011, og består af et samarbejde mellem Politiet, Kriminalforsorgen og kommunale myndigheder, der hjælper rockere og bandemedlemmer ud af deres miljø, og giver dem muligheden for at skabe et kriminalitetsfrit liv. Det er en samlet indsats, der giver muligheder indenfor uddannelse, arbejde, bolig og behandling for misbrug eller psykiske problemer. I særlige situationer kan vidnebeskyttelse eller decideret identitetsskifte være nødvendigt.

”Jeg havde ikke et eneste menneske, jeg kunne henvende mig til, for jeg kendte ikke nogen, der ikke havde noget med rockere at gøre.”

Tidligere medlem af rockerklub, Peter, i: Faktum Kriminalforsorgen, 2015.

Opgørelse 16. februar 2015. "Rockere og bander 2014", Rigspolitiet.